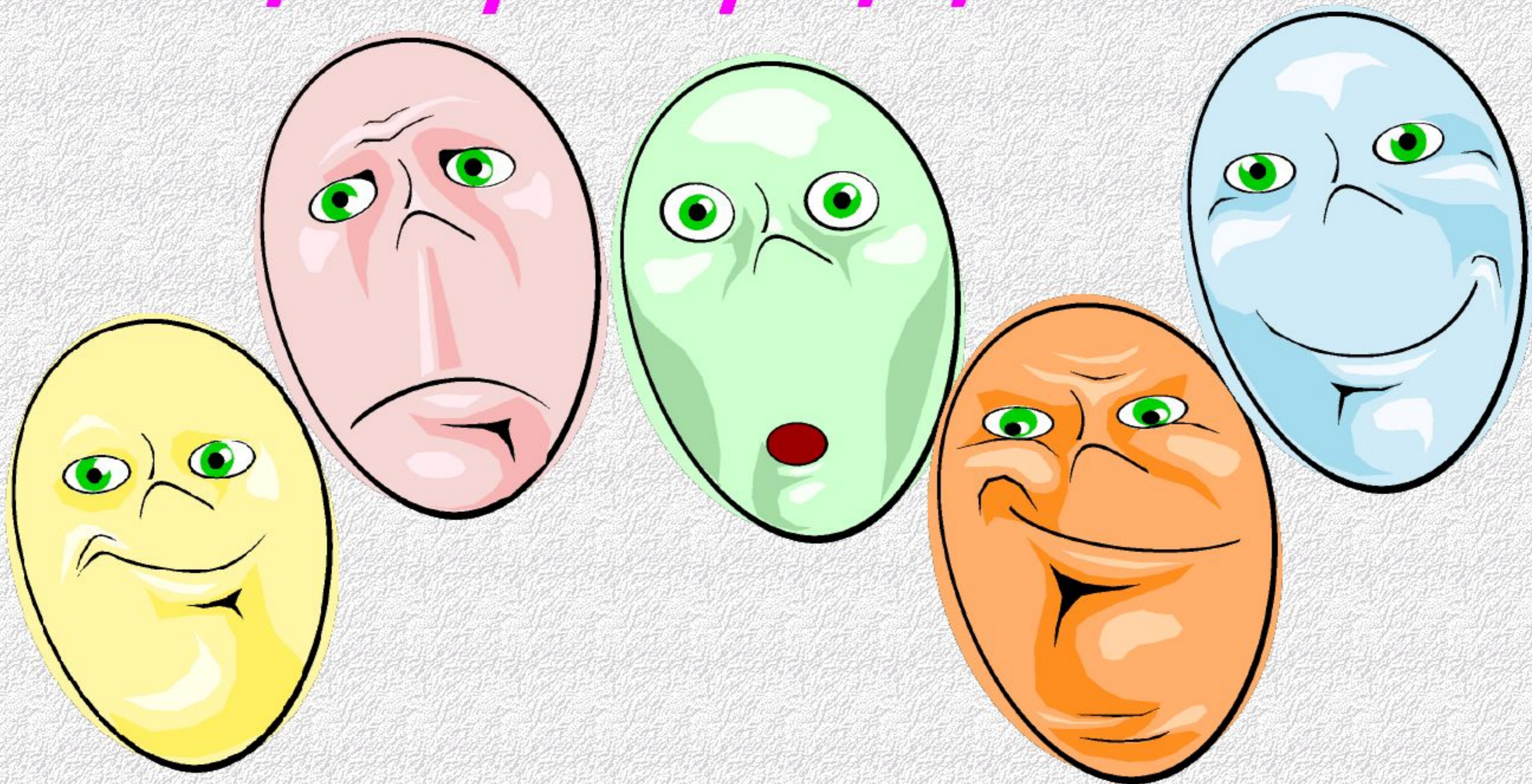

Көңіл күйлерің қалай?

Қайталау операторы.

Информатика пәні

7 А сыныбы

Пән мұғалімі Арбекова Б

$$ax^2+bx+c$$

$$a^2+2ab+b^2$$

$$x^4+1$$

$$(a+b)^2-4ab$$

$$-4a+3b^3$$

$$9x^2y-21y^2$$

Паскаль тілінде жазып көрсет.

$$\frac{\sqrt{x} + 1}{3y - 2}$$

$$x^5yz$$

$$\sqrt{x} + 2x$$

$$\frac{4 - a^2}{ac - 2c}$$

$$\frac{ad+bc}{bd}$$

$$\frac{a + b}{ab}$$

Математикалық өрнектердің Паскаль тілінде жазылуын көрсет:

1. $\text{sqrt}(x) * \text{sqrt}(x) + y;$

2. $2 * \text{sqr}(x) + 10 * x - 5;$

3. $(YE + 16) * (XE + 16);$

1. $2x^2 + 10x - 5$

2. $\sqrt[4]{x} + y$

3. $\sin^2 x + \cos x^3$

4. Y^{16}, X^{16}

5. $\frac{\sqrt{b^3 - 4c}}{a}$

6. $\sqrt{\frac{2 + 7^x}{1 - x^7}}$

4. $\text{sqr}(\sin X) + \cos \text{sqr}(x) * x;$

5. $\text{sqrt}(2 + \text{exp}(7) / 1 - E7);$

6. $\text{sqrt}(b * b * b) - 4 * c / a;$

Есептің мәнін тап:

4 3 0 6

1 4 6 0

21 div 5 =

21 mod 5 =

18 div 3 =

40 mod 5 =

31 div 10 =

44 mod 8 =

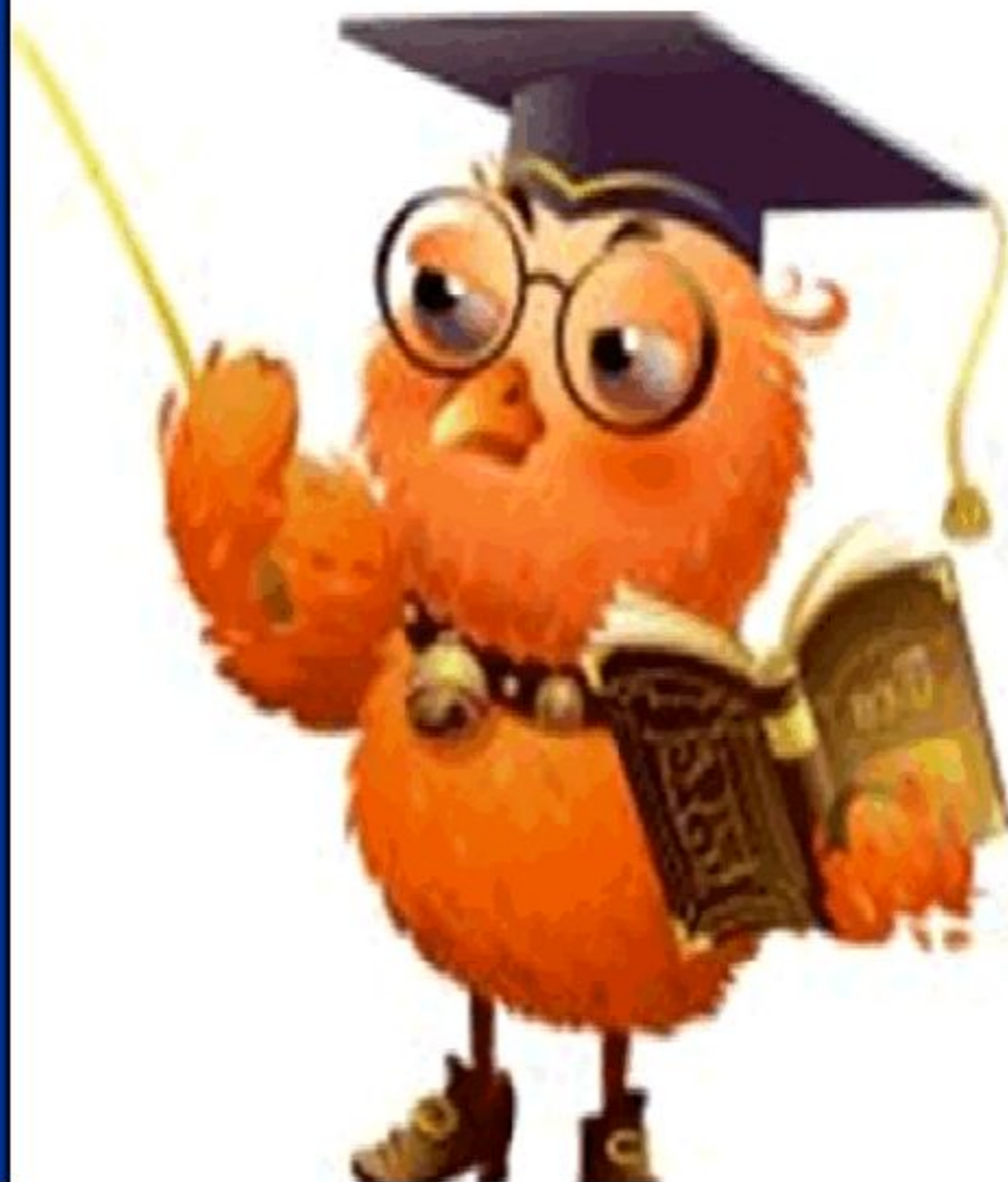
(15+15) mod 5 =

(112-50) div 10 =

Тапсырма:

1. $y=a*x$, бір
айнымалысы
бар теңдеу.

«Ретін тап»

$Y := a * b;$

begin

Readln (a, b);

Program esep 1 ;

End.

Var a,b, y:
integer;

Writeln ('y=', y);

Write ('a.b- sandarin engiz');

2-кезең. Жаңа сабақ.

Тақырыбы: Қайталау операторлары.

Цикл операторлары

```
graph TD; A[Цикл операторлары] --> B[WHILE...DO]; A --> C[FOR...TO...DO]; A --> D[REPEAT...UNTIL];
```

WHILE...DO

Шартты алдын-ала тексеретін цикл

FOR...TO...DO

арифметикалық цикл

REPEAT...UNTIL

Шартты соңынан тексеретін цикл

WHILE операторы.

While (оқылуы: уашл, аударылуы: әзірше)

Do (оқылуы: ду, аударылуы: орындау)

Жазылу пішімі:

WHILE <қайталану шарты> *DO* <цикл тұлғасы>

<қайталану шарты> - логикалық өрнек

<цикл тұлғасы> - қайталанатын операторлар.

Орындалуы:

WHILE <шарт> *DO*

BEGIN

<1-оператор>;

<2-оператор>;

.....

<n-оператор>;

END.

FOR...TO...DO операторы.

FOR (оқылуы: фо, аударылуы: үшін)

To (оқылуы: ту, аударылуы: дейін)

Do (оқылуы: ду, аударылуы: орындау)

Жазылу пішімі:

For <айнымалы> := <S1> *To* <S2> *Do*
<оператор>

S1, S2 – цикл параметрінің алғашқы және соңғы мәндерін анықтайтын өрнектер.

For, to, do – цикл тақырыбын анықтайтын түйінді сөздер

<оператор> – цикл тұлғасы.

Орындалуы:

FOR *k:=1 TO 100 DO read(M[k]);*

REPEAT...UNTIL операторы.

Repeat (оқылуы: рипит, аударылуы: қайталау)

Until (оқылуы: антил, аударылуы: дейін, шейін)

Жазылу пішімі:

Repeat <цикл тұлғасы> *Until* <қайталану шарты>

<қайталану шарты>-логикалық өрнек

<цикл тұлғасы>-қайталанатын операторлар.

Орындалуы:

REPEAT

    <оператор-1>;

    <оператор-2>;

    .....

    <оператор-п >;

UNTIL <ШАРТ>

1-мысал. $N=1,2,3$ және $K=2,4,6,8$ болған кездерде $Y=2K+N$ мәндерін есептеуге арналған программа құру керек.

Программасы.

Program esep;

Var N,K,Y:integer;

Begin

writeln('N,K,Y');

writeln(' ');

for N:=1 to 3 do

begin k:=2;

while K<=8 do

begin Y:=2*K+N;

writeln(N,K,Y);

K:=K+2;

End;end;end.

Жаңа сабақты бекітуге арналған тест сұрақтары:

1. Цикл операторлары:

- А) *if, case, for*   Ә) *for, while, repeat*
Б) *goto, if, case*   В) *read, write*

2. Цикл операторларының арифметикалық циклі.

- А) *for*   Ә) *while*   Б) *repeat*   В) *case*

3. WHILE операторының қызметі.

- А) шартты соңынан тексереді   Ә) дұрыс жауап жоқ
Б) шартты алдын-ала тексереді   В) шартты тексермейді

4. FOR операторын басқаша қалай атайды?

- А) параметрлі   Ә) тұрақты   Б) өзгермелі   В) дұрыс жауап жоқ

5. Қайталау операторлары қай оператор түріне жатады?

- А) қарапайым   Ә) құрама   Б) жай   В) дұрыс жауап жоқ

6. Турбо Паскальда қайталау операторларын басқаша қалай атайды?

- А) таңдау   Ә) шартты   Б) цикл   В) дұрыс жауап жоқ

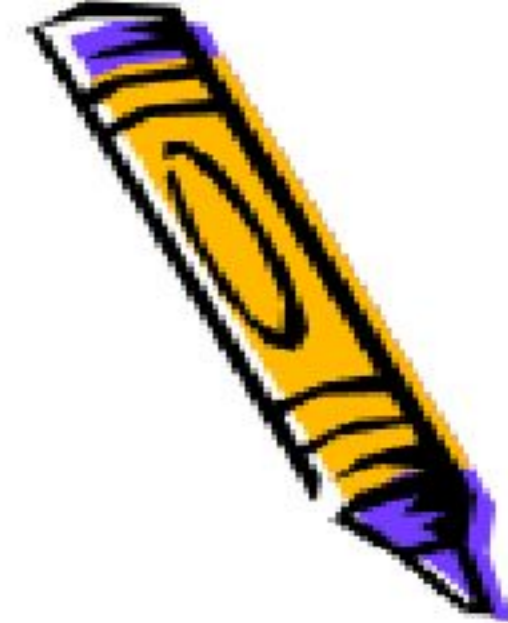
7. Қайталау саны алдын-ала белгілі болған кезде қандай операторды қолданамыз?

- А) *while*   Ә) *repeat*   Б) *for*   В) *case*

8. Цикл операторларында қайталанатын бөлігін не деп атайды?

- А) циклінің денесі   Ә) циклінің басы
Б) циклінің соңы   В) дұрыс жауап жоқ

Дұрыс жауаптар парағы:

1. Цикл операторлары:

A) if, case, for

Ә) **for, while, repeat**

Б) goto, if, case

В) read, write

2. Цикл операторларының арифметикалық циклі.

A) **for**

Ә) while

Б) repeat

В) case

3. WHILE операторының қызметі.

A) шартты соңынан тексереді

Ә) дұрыс жауап жоқ

Б) **шартты алдын-ала тексереді**

В) шартты тексермейді

4. FOR операторын басқаша қалай атайды?

A) **параметрлі**

Ә) тұрақты

Б) өзгермелі

В) дұрыс жауап жоқ

5. Қайталау операторлары қай оператор түріне жатады?

A) қарапайым

Ә) **құрама**

Б) жай

В) дұрыс жауап жоқ

6. Турбо Паскальда қайталау операторларын басқаша қалай атайды?

A) таңдау

Ә) шартты

Б) **цикл**

В) дұрыс жауап жоқ

7. Қайталау саны алдын-ала белгілі болған кезде қандай операторды қолданамыз?

A) while

Ә) repeat

Б) **for**

В) case

8. Цикл операторларында қайталанатын бөлігін не деп атайды?

A) **циклдің денесі**

Ә) циклдің басы

Б) циклдің соңы

В) дұрыс жауап жоқ

Сабақты қорытындылау.

Рефлексия

**«Білемін, білдім, білгім
келеді...» стратегиясы**

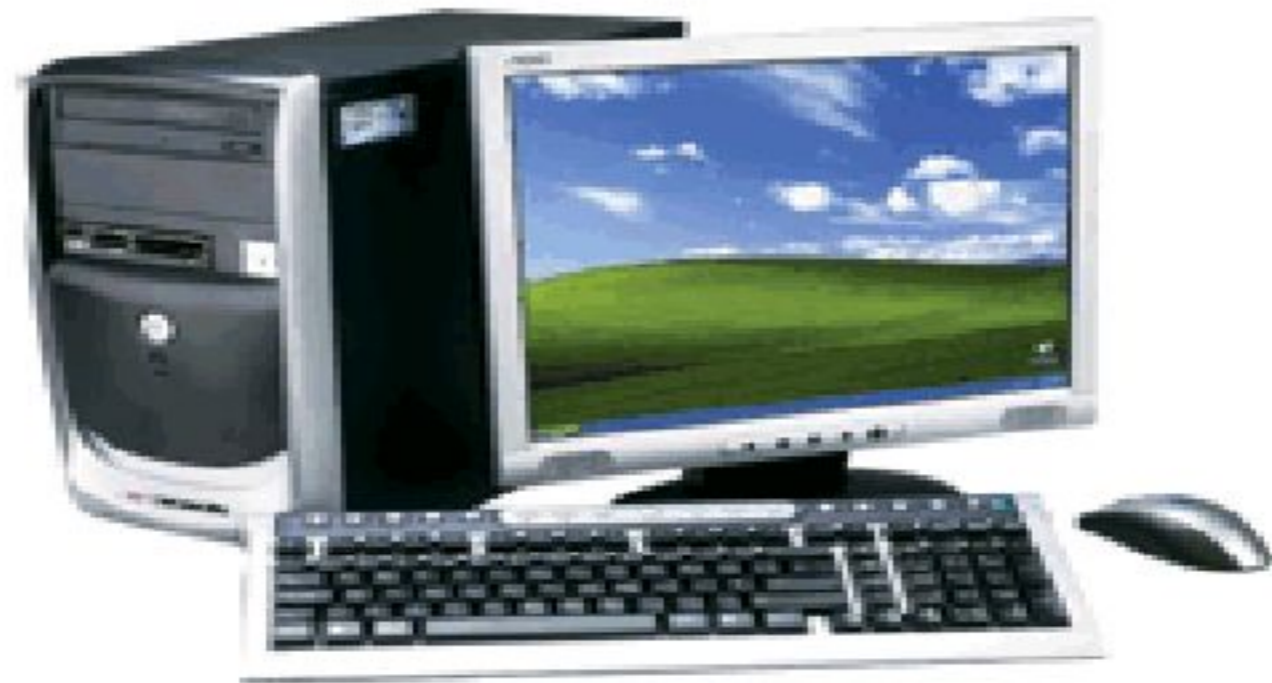
Білемін	Білдім	Білгім келеді

Үй тапсырмасы.

3.7 тақырып: Қайталау операторы.

№1 тапсырма, 102 бет.

Назарларыңызға рахмет!

Көп жағдайда аргументтердің әртүрлі мәні бойынша алгоритмнің белгілі бір бөліктерін бірнеше рет қайталауға тура келеді.

Осындай процестерді ұйымдастыру үшін циклдік құрылымды алгоритмдер - ***ҚАЙТАЛАУ ОПЕРАТОРЫ*** қолданылады.

Олар әр түрлі заңдылық негізіндегі ереже бойынша құрылады.

Паскаль тілінде қайталау процесін жүзеге асыратын циклдік операторлардың 3 түрі бар.

Қууаньышты.

**Көңіл күйім
болмай отыр.**

Таң

қалпып

отырмаын

Бұзылықсың,

ба?

Саббаққа

ЫНТАЛПЫМЫН.

$$a*\text{sqr}(x)+b*x+c$$

$$\text{sqr}(a)+2*a*b+\text{sqr}(b)$$

$$\text{sqr}(x)*\text{sqr}(x)+1$$

$$\text{sqr}(a+b)-4*a*b$$

$$-4*a+3*\text{sqr}(b)*b$$

$$9*\text{sqr}(x)*y-21+\text{sqr}(y)$$

$$(\text{sqrt}(x)+1)/(3*y-2)$$

$$\text{exp}(5*\ln(x))*y*z$$

$$\text{sqrt}(x)+2*x$$

$$(4-\text{sqr}(a))/(a*c-2*c)$$

$$(a*d+b*c)/(b*d)$$

$$(a+b)/(a*b)$$

